

I oktober 2017 påvisades ytterligare ett fall av chronic wasting disease hos älg i Norge, denna gång på gränsen till Sverige. SVA konstaterar att fler djur i Sverige behöver undersökas. Epizteln rapporterar också om ett utbrott av newcastlesjuka i Östergötland. Texten är sammanställd av Mikael Propst, SVA.

CWD PÅVISAT NÄRA DEN SVENSKA GRÄNSEN

Chronic wasting disease, CWD, en prionrelaterad transmissibel spongiform encefalopati (TSE) hos hjortdjur som nu getts det svenska namnet avmagringssjuka, påvisades för första gången hos vildren och älg i Norge 2016. Detta var också de första påvisade fallen i Europa. Det är inte klarlagt hur smittan kom till Norge och det är i dagsläget okänt om CWD finns i Sverige.

Norska myndigheter försöker nu bekämpa denna prionsjukdom. Man har beslutat att avliva hela vildrenflocken (ca 2 500 djur) i Nordfjella där de första positiva renarna påvisades, med påföljande tomhållning i fem år. Samtidigt genomförs omfattande övervakning, särskilt i och i anslutning till de områden där de första fynden gjordes. Genom denna provtagning har flera nya fall påvisats i vildrenflocken i Nordfjella och i oktober 2017 påvisades ytterligare ett fall hos älg, denna gång i kommunen Lierne som gränsar till Sverige i höjd med Jämtland. Den aktuella älgan befann sig bara ett par mil från den svenska gränsen. Älgarna i området rör sig över gränsen mellan Norge och Sverige, vilket har studerats genom GPS-märkning, och är därför att betrakta som en enda population.

Bättre övervakning behövs

Sjukdomen påvisades första gången 1967 i Nordamerika och har sedan dess spridits till över 20 delstater i USA och även två provinser i Kanada. I de områden där sjukdomen finns har förekomsten ökat kraftigt, framför allt

FOTO: JENS ISACHSEN

under de senaste 10–15 åren. Experter menar att man än så länge bara sett början av de negativa effekterna på hjortdjurspopulationerna. Sjukdomens epidemiologi gör den extremt svår att bekämpa, men det finns exempel där det lyckats när åtgärder satts in i ett tidigt skede. Vissa åtgärder kan också sättas in preventivt, för att minska risken för spridning innan man vet om smittan finns i populationen. Sjukdomen kan få mycket stor negativ effekt på svenska hjortdjurspopulationer (inklusive ren, älg och rådjur) på sikt. SVA anser att det är nödvändigt att så snart som möjligt få en bild av läget i Sverige och att en omfattande övervakning behöver genomföras.

Sedan 2016 tas i Sverige prover på djur med CWD-symtom och från hjortdjur som skickas till obduktion av annan anledning. Detta är

Under hösten påvisades ytterligare ett fall av CWD hos en älg i Norge, på gränsen till Sverige i höjd med Jämtland.

enligt SVAs epidemiologer dock inte tillräckligt för att kunna få en tillfredsställande bild av situationen. Fler djur behöver undersökas och framför allt från de områden som angränsar till Norge. SVA har inlett förberedelser för en kommande övervakning, men avvaktar besked om finansiering innan övervakning i större skala kan påbörjas. EU väntas under denna höst besluta om miniminivån för övervakningen av CWD bland utvalda medlemsstater, bland annat Sverige. Den EU-reglerade övervakningen påbörjas 2018.

Epidemiologi

Avmagringsjuka tillhör som nämnts gruppen TSE-sjukdomar och är i sin epidemiologi och smittvägar mer lik klassisk scrapie än BSE. Sjukdomen sprids direkt mellan djur i en flock, men också indirekt via miljön där smitta kan finnas kvar i många år. Smittämnet finns spritt i hela kroppen och utsöndras i saliv, urin och avföring. Inkubationstiden är lång, över ett år, och smittade djur kan utsöndra smittämne även före symtomdebut. Saltstenar eller utfodningsplatser, där många djur samlas, kan därför bli effektiva smittspridningsplatser. Som framgår av namnet är avmagring ett av de viktigaste symptomen. Dessutom ses olika typer av beteendeförändringar och påverkat rörelsemönster (vinglighet). Djuren kan också salivera och urinera mer än normalt.

Avmagringsjuka lyder under Epizootilagen och misstanke om sjukdomen är därmed anmälningspliktig. Praktiserande veterinärer

uppmannas att vara uppmärksamma på alla hjorddjur (inklusive ren, älg och rådjur) med symtom som tyder på CWD, eller där sjukdomen inte kan uteslutas. Kontakta i dessa fall SVA eller Jordbruksverket. Vi uppmannar också alla veterinärer att sprida detta budskap till människor som kan vara berörda.

Det finns inga fall av sjukdom hos människa som har kunnat kopplas till CWD. Utifrån försiktighetsprincipen är rekommendationerna i Nordamerika sedan många år att inte äta djur med påvisad avmagringsjuka. Detta gäller även i Norge, och det är också dessa rekommendationer som kommer att gälla i Sverige.

NYTT UTBROTT AV NEWCASTLESJUKA

Åter har en svensk värphönsbesättning drabbats av newcastlesjuka (ND). Det virus som orsakar ND är aviärt avulavirus 1 (AAvV-1), tidigare benämnt aviärt paramyxovirus typ 1 (APMV-1). Virus finns i flera genotyper/stammar och med olika sjukdomsframkallande förmåga. När fjäderfå och andra fåglar i fångenskap, t ex hägnad viltfågel, infekteras med varianter av AAvV-1 med en viss grad av sjukdomsframkallande förmåga, klassas det som ND. Avulavirus förekommer hos vilda fåglar och orsakar emellanåt utbrott hos duvor som då benämns duvpest.

Den drabbade besättningen, som finns i Östergötland, konstaterades i mitten av oktober vara smittad. Tidigare under hösten drabbades en annan värphönsbesättning i Småland, men de två besättningarna har ingen inbördes

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

I mitten av oktober drabbades en värphönsbesättning i Östergötland av newcastlesjuka. Det enda tecknet på smitta var en produktionsnedgång i antal ägg och skalförändringar.

FOTO: JOHAN BECK-FRIS

kontakt utan det rör sig om två separata utbrott. I båda fallen, liksom i utbrotten 2016 och 2014, iaktogs inga kliniska sjukdomssymtom eller någon ökad dödlighet hos djuren, utan enbart en produktionsnedgång i antal ägg och skalförändringar (pigmentförlust på bruna ägg och ägg utan skal, så kallade skinn- eller hinnägg).

Sverige är ett av få länder inom EU som inte vaccinerar mot ND. För- och nackdelar med en sådan strategi har diskuterats mellan myndigheter och näring under många år och nyligen utreddes frågan ur ett kostnadsperspektiv av Jordbruksverket. Slutsatsen var att dagens strategi är ekonomiskt fördelaktig. Samtidigt säger Jordbruksverket att vaccination kan bli motiverad i framtiden om förutsättningarna förändras så att ND-utbrotten blir mer frekventa eller omfattande.

Under de senaste tolv månaderna har den svenska värphönsnäringen drabbats av tre ND-utbrott. Utbrotten har alla varit begränsade, såväl beträffande sjuklighet som omfattning. Däremot har hanterings- och handelsrelaterade

kostnader för drabbade djurägare, näring och stat varit betydande. För att kunna bibehålla Sveriges nuvarande ND-strategi måste vi bli bättre på att förebygga denna typ av utbrott. Den enskilt viktigaste åtgärden för att förebygga utbrott är att säkerställa goda smittskyddsrutiner i samtliga besättningar.

Vi behöver också få en bättre förståelse för vilka yttre faktorer som påverkar risken för utbrott, och då i synnerhet den roll som spelas av vilda fåglar. Att avulavirus cirkulerar bland vilda fåglar i Sverige vet vi, men det behövs ytterligare kunskap om i vilken utsträckning. Vi behöver också bättre kunskap om hur direkta eller indirekta kontakter mellan fjäderfä och vilda fåglar ser ut, inklusive hur smittskyddet fungerar till vardags i olika produktionssystem – detta för att förstå hur virus (eller andra patogener) som cirkulerar hos vilda fåglar kan ta sig in i svenska fjäderfäbesättningar. Implementering av redan känd kunskap om biosäkerhet och ytterligare kunskapsuppbyggnad är avgörande för att minska risken för framtida utbrott. ■

Save
The
Date

Ian Ramsey

Dechra Nordics Endocrine Tour 2018!

12 januari i Köpenhamn, 13 januari i Stockholm

2 februari i Oslo, 3 februari i Helsingfors

I januari och februari 2018 är det dags för en seminarieturné. Registreringen kan göras senare i höst. Meddela oss gärna din e-postadress via info.se@dechra.com, för att säkerställa att du får mer information.

Välkommen till Dechras kostnadsfria seminarium med föreläsaren

Ian Ramsey

BVSc Phd DSAM FHEA FRCVS DipECVIM-CA

Vi ser fram emot att träffa dig!

www.dechra.se

08-32 53 55

